

MIKSI MINUN PITÄISI LUOPUA OMASTA NIMESTÄNI?
SUOMALAISTEN NAISTEN SUKUNIMEN VALINTAPERUSTEET

Suomen kielen
kandidaatintutkielma
Oulun yliopisto
13.1.2017

Sini Tolonen

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimusaihe ja -kysymykset	1
1.2. Aineisto	2
1.3. Käsitteet	3
2. TEORIA JA METODIT	5
2.1. Teoria ja metodit	5
2.2. Aikaisempi tutkimus	5
3. ANALYYSI	8
3.1. Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten sukunimen valinta	8
3.2. Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten sukunimen valintaan vaikuttavat tekijät	9
3.3. Avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten perustelut valinnalle	12
3.4. Puolisoiden ja sukulaisten mielipiteet sukunimen valinnasta	14
3.4.1. Lähitulevaisuudessa avioituvat naiset	15
3.4.2. Avioituneet kaksoisnimen ottaneet naiset	17
4. PÄÄTÄNTÖ	20
LÄHTEET	22
LIITTEET	

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimusaihe ja -kysymykset

Tutkin kandidaatintutkielmassani suomalaisten naisten sukunimen valintaperusteita. Suomen kielen opinnot aloittaessani olen kiinnittänyt huomiota siihen, että monella naistutkijalla tai -kirjailijalla on sukunimenä kaksoisnimi. Osa nimistä on mielestäni erikoisia, kuten suomalainen nimi yhdistettynä ulkomaalaiseen nimeen. Olen aikaisemminkin kiinnittänyt huomiota ihmisten sukunimiin, varsinkin sellaisiin kaksoisnimiin, jotka mielestäni sopivat hyvin yhteen. Jotkut näkemäni kaksoisnimet taas ovat mielestäni epäesteettisen näköisiä ja hankalia. Mitä mieltä nimenkantaja itse on nimestään, ja miksi hän on valinnut kaksoisnimen?

Tutkielmani aihe sai siis alkunsa halustani tietää, miksi naiset haluavat avioituessaan ottaa puolisonsa sukunimen liittämällä sen oman sukunimensä perään. Tarkoitukseni on selvittää, mitkä syyt ovat vaikuttaneet kaksoisnimen valintaan ja minkälaisen jakauman avioitumista suunnittelevat naiset muodostavat sukunimivalinnoillaan ja miksi. On myös kiinnostavaa nähdä, kuinka moni avioituneista kaksoisnimen ottaneista naisista mainitsee identiteetin vaikuttavaksi tekijäksi oman nimen säilyttämiseen. Tutkimuskysymyksiäni ovat

- mistä syistä naiset ovat ottaneet avioituessaan kaksoisnimen
- mitä mieltä (tulevat) puoliset ja sukulaiset ovat naisten valinnoista
- mitkä asiat vaikuttavat lähitulevaisuudessa avioituvien naisten sukunimen valintaan
- miten identiteetti vaikuttaa sukunimen valintaan.

Luvussa 2.2. esittelemäni aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että suurin osa naisista ottaa edelleen miehensä sukunimen avioituessaan. Siitä syystä oletan, että suurin osa tutkimukseeni osallistuvista lähitulevaisuudessa avioituvista naisista aikoo vaihtaa sukunimensä avioliiton yhteydessä. Tutkimukseni kattaa kaikenikäiset kaksoisnimen ottaneet suomalaissyntyiset naiset ja kaikenikäiset avioliiton kynnyksellä sukunimenvalintaa pohjivat suomalaissyntyiset naiset. Tarkoitukseni ei ole tarkastella pelkästään sukunimen vaikutusta naisten identiteettiin, vaan mielenkiintoni kohteena ovat kaikki mahdolliset esiin tulevat syyt. Esittelen aineistoni tarkemmin seuraavassa luvussa 1.2.

1.2. Aineisto

Olen rajannut tutkimukseni kohteeksi naimisissa olevat suomalaissyntyiset naiset, jotka ovat muodostaneet kaksoisnimen lisäämällä puolisonsa sukunimen omansa perään. Toinen tarkastelemani ryhmä puolestaan koostuu naimattomista suomalaissyntyisistä naisista, joille naimisiinmeno ja sitä kautta sukunimiasian pohtiminen on lähitulevaisuudessa ajankohtaista. Selvitän siis vastaajien ja heidän puolisoidensa mielipiteitä sukunimen valinnasta sekä vastaajien ajatuksia omasta sukunimestään. Olen kysynyt kaksoisnimen jo ottaneilta vastaajilta puolison mielipiteen lisäksi myös naisten sukulaisten mielipiteitä kaksoisnimen valinnasta. Lähitulevaisuudessa avioituvien kyselystä jätin kyseisen kohdan pois, koska arvelin, että sukunimiasia ei ehkä ole tullut vielä puheeksi suvun kesken.

Tein kummallekin ryhmälle oman kyselylomakkeen (liitteet 1 ja 2), sillä ajattelin sen olevan selkeämpi vaihtoehto vastaajille. Toiseen kyselyyn vastanneet nimittäin ovat jo ottaneet sukunimekseen kaksoisnimen, kun taas toisessa ryhmässä vastaajat eivät ole vielä naimisissa, ja heillä on kaksoisnimen ottamisen lisäksi vaihtoehtoina säilyttää oma nimensä, ottaa tulevan puolisonsa nimi, ottaa jommankumman suvussa käytössä ollut nimi tai ottaa tulevan puolisonsa kanssa yhdessä kokonaan uusi nimi. Kaksoisnimen ottaneiden naisten kyselyyn olen saanut 14 vastausta. Vastaajien keski-ikä on 47 vuotta. Lähitulevaisuudessa avioituvien kyselyyn on vastannut 25 naista ja heidän keski-ikänsä on 30 vuotta.

Kyselylomakkeet sisältävät monivalintakysymysten lisäksi avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat ovat saaneet vapaasti kirjoittaa esimerkiksi sukunimenvalintaansa vaikuttaneita syitä. Olen pyytänyt naisia myös kertomaan omat sukunimensä ja olen kysynyt lisäksi lähitulevaisuudessa avioituvien naisten tulevien puolisoiden sukunimet. Sukunimet ovat nähtävissä liitteessä 3.

Olen käyttänyt molemmissa kyselylomakkeissa aviopuolisoista puhuessani *miehen* sijasta sukupuolineutraalia sanaa *puoliso*, eli en siis ole rajannut vastaajajoukkoa heidän kumppaninsa sukupuolen perusteella. Osa vastaajista käyttää itse *mies*-sanaa puolisonsa sukunimestä tai mielipiteestä kertoessaan, ja osa puhuu puolisosta. Oletan, että esimerkiksi perinteisestä sukunimen valinnasta (nainen ottaa miehen sukunimen) puhuvien naisten puoliso on miespuolinen, mutta en tee yleistyksiä tämän oletuksen perusteella, sillä

en tässä tutkimuksessa keskity tarkastelemaan puolison sukupuolen vaikutusta valintaperusteisiin.

Keräsin tutkimukseni aineiston sähköisillä kyselylomakkeilla internetissä ja sain niihin yhteensä 39 vastausta. Levitin kyselyjäni hääaiheisella keskustelupalstalla *naimisiin.info* ja kahdessa Facebookin kirpputori-aiheisessa ryhmässä. Sain pari vastausta sukuni Facebook-ryhmästä ja tavoitin lisäksi muutaman vastaajan ystäväni kautta. Haastattelemalla olisin varmasti saanut enemmän tietoa yksittäisten haastateltavien sukunimivalintojen syistä, mutta tavoitin internetissä levitettävillä kyselylomakkeilla lyhyessä ajassa enemmän vastaajia. Tiukan aikataulun lisäksi valintaani vaikutti myös Stormbomin (2012) mainitsema vaikeus löytää haastateltavia, jotka olivat halukkaita avaamaan sukunimen valintaansa vaikuttaneita syitä.

1.3. Käsitteet

Tärkeimmät käsitteet, joita käytän tutkielmassani, ovat *sukunimi*, *kaksoisnimi* ja *identiteetti*. *Sukunimi* on lisänimi, joka sijaitsee ihmisen virallisessa nimiyhdistelmässä etunimen tai -nimien jäljessä. Se periytyy suvussa tiettyjen sääntöjen mukaan. (Ainiala & Saarelma & Sjöblom 2008: 172.) Naisten sukunimet olivat aikaisemmin kytköksissä säätyjärjestelmän lisäksi myös siihen, miten itsenäinen asema heillä oli vaimoina ja leskinä. Periytyvään sukunimijärjestelmään kuulumisen tarkoitti isän sukunimen periytymistä tyttärille. Nimi säilytettiin myös avioitumisen jälkeen, Itä-Suomessa osittain 1900-luvun alkuun asti. (Paikkala 2004: 555.)

Vuoden 1920 sukunimilaki antoi naiselle oikeuden ottaa miehensä sukunimen, mutta vuonna 1929 avioliittolaki velvoitti naisen ottamaan miehensä sukunimen tai yhdistämään sen omaan nimeensä. Naiset saivat määräämisoikeuden sukunimeensa 56 vuotta myöhemmin, kun sukunimilaki uudistettiin vuonna 1985. (Paikkala 2004: 562.) Aviollisella kaksoisnimellä tarkoitetaan sukunimeä, jossa aviopuolison sukunimi on liitetty oman sukunimen perään yhdysviivan avulla (Ainiala ym. 2008: 172). Omassa tutkielmassani käytän aviollisesta kaksoisnimestä termiä *kaksoisnimi*.

Olen kiinnostunut myös siitä, miten naiset kokevat sukunimensä liittyvän identiteettiinsä. Fadjukoffin (2007: 57) mukaan *identiteetin* rakentaminen tarkoittaa käsityksen muodostamista esimerkiksi omista arvoista ja omasta yksilöllisyydestä, ja elämäntapahtumat, kuten parisuhteen alkaminen tai päättyminen, edellyttävät identiteetin jatkuvaa pohdintaa. Ammatillinen tai yksityinen identiteetti vaikuttaa monien muiden tekijöiden ohella myös sukunimen valintaan (Carbaugh 1996: 94).

Olen esitellyt edellä tutkimusaiheen ja -kysymykset sekä aineiston. Lisäksi olen selvittänyt tutkielmassani käyttämäni käsitteet. Seuraavassa luvussa esittelen tutkielmani teorian ja aineistoni tutkimusmenetelmät, joiden jälkeen kerron sukunimestä ja sen valinnasta tehdystä aikaisemmasta tutkimuksesta luvussa 2.2. Esittelen ja analysoin saamiani tuloksia luvussa 3.

2. TEORIA JA METODIT

2.1. Teoria ja metodit

Tutkimukseni on sosio-onomastiikaksikin kutsuttua sosiolingvististä nimistöntutkimusta, jossa huomio kohdistuu nimien käyttöön ja variaatioon. Tutkimustavassa otetaan huomioon se sosiaalinen ja tilanteinen kenttä, jossa nimiä käytetään. Sosio-onomastiikka on melko nuori tieteenala Suomessa, sillä tutkimus keskittyi 1970-luvulla enimmäkseen vain ruotsinkieliseen paikannimistöön. Henkilönnimistön tutkimuksessa sosiolingvistinen näkökulma on tullut vahvemmin esiin 1980-luvulta lähtien Eero Kiviniemen ansiosta. (Ainiala ym. 2008: 75–77.)

Analysoin aineistoni avointen kysymysten vastauksia kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimusmenetelmään kuuluvan sisällönanalyysin avulla. Laadullisessa sisällönanalyysissä etsitään ja tarkastellaan tekstin merkityksiä. Menetelmän tarkoituksena on selkeyttää hajanaista aineistoa, ja sillä pyritään kuvaamaan tutkittava ilmiö tiiviissä ja yleisessä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 103–104.) Laadullinen sisällönanalyysi jaetaan teoria-ohjaavaan sisällönanalyysiin, aineistolähtöiseen analyysiin ja teorialähtöiseen analyysiin. Omassa tutkimuksessani käytän aineistolähtöistä analyysia. Siinä analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun perusteella valmiin teorian sijaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 95–98.)

Aineistolähtöinen analyysi voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen: aineiston redusointiin, klusterointiin ja abstrahointiin. Aineiston redusoinnissa eli pelkistämässä analysoitavasta aineistosta erotellaan ja jätetään pois kaikki tutkimukselle epäolennainen. Seuraavaksi aineisto klusteroidaan, eli se ryhmitellään samankaltaisuuksien ja/tai eroavaisuuksien mukaan eri luokkiin. Lopuksi aineisto abstrahoidaan, eli siitä muodostetaan valikoidun tiedon perusteella teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 108–111 ja siinä mainitut lähteet.) Olen pelkistänyt ja luokitellut aineistoni sekä muodostanut siitä teoreettisia käsitteitä edellä mainittujen vaiheiden mukaisesti.

Hyödynnän lisäksi sisällönanalyysimenetelmään kuuluvaa sisällön erittelyä muuttaessani avoimiin kysymyksiin saamiani vastauksia kvantitatiiviseen muotoon (Tuomi & Sara-

järvi 2009: 106). Olen siis esimerkiksi laskenut, kuinka moni vastaaja on avoimessa kysymyksessä maininnut perinteen vaikuttaneen sukunimen valintaansa. Sisällön erittelyn avulla kykenen esittämään avoimiin kysymyksiin saamiini vastauksia luvuiksi ja prosentteiksi muutettuna monivalintakysymysten rinnalla.

Tarkastellessani naisten puolisoiden ja sukulaisten kommentteja sukunimen valinnasta käytän myös sisältölähtöistä diskurssianalyysia. Sisältölähtöinen diskurssianalyysi on perinteisen diskurssianalyysin sovellus, jonka avulla keskustelun rakennetta tutkimalla voidaan selvittää, mitä todella sanotaan (Preston 1992: 328). Sisältölähtöisen diskurssianalyysin toteuttamiseen tarvitaan riittävän laaja aineisto, josta asenteita ilmaisevaa keskustelua voidaan tutkia. Menetelmässä analysoidaan asenteiden sisältö ja tarkastellaan aineistossa esiintyviä kaavoja. Sen jälkeen asenteet lajitellaan kategorioihin tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti. (Liebscher & Dailey-O’Cain 2009: 197–198.)

2.2. Aikaisempi tutkimus

Sirkka Paikkalan (2004) mukaan sukunimien tutkimuksessa on Suomessa keskitytty eniten nimien etymologiaan. Sukunimen valintaperusteiden tutkimus on ollut vähäistä, mutta maailmalla valintaperusteiden tutkimusta on tehty enemmän.

Ruotsalainen Emelie Högberg (2010) on selvittänyt, mitkä tekijät vaikuttavat avioparien sukunimen valintaan ja minkälaisen jakauman parit muodostavat valinnoillaan. Hänen saamiensa tulosten mukaan perheellä, ihmisen alkuperällä ja identiteetillä on suuri vaikutus sukunimen valintaan. Yhdysvaltalaiset David R. Johnson ja Laurie K. Scheuble (1995) ovat tutkineet naisten sukunimen valintaan vaikuttavien tekijöiden lisäksi naisen sukunimen valinnan vaikutusta hänen tyttärensä tekemään sukunimen valintaan.

Yhdysvaltalaiset Elizabeth A. Suter (2004) ja Michele Hoffnung (2006) ovat myös tarkastelleet naisten sukunimen valintaa. Suter (2004) on selvittänyt, miksi ylivoimainen enemmistö naisista valitsee edelleen aviomiehensä sukunimen avioitumisen yhteydessä. Hän on tutkinut vuosina 1940–1998 nimensä vaihtaneita katolilaisia naisia ja selvittänyt myös perinteiden vaikutusta heidän käyttäytymiseensä ja asenteisiinsa nimeämiskäytäntöjä kohtaan. Hoffnung (2006) on tutkinut, kuinka moni avioitumassa olevista naisista

tekee epäperinteisen nimivalinnan. Hän on tarkastellut lisäksi nimen valintaan liitettyjä luonteenpiirteitä kahdessa tutkimuksessaan.

Suomalaisista tutkijoista Sirkka Paikkala (2004) on tarkastellut väitöskirjassaan suomalaisen sukunimikäytännön kehitystä. Minna Nakari (2011) on puolestaan tutkinut väitöskirjassaan sosio-onomastisesta näkökulmasta naisten nimifraasien variaatiota virallisissa asiakirjoissa vuosien 1780 ja 1930 välisenä aikana Suomessa. Hän on tarkastellut patronyymeistä periytyviin sukunimiin siirtymisen lisäksi naisten sukunimen käyttöä avioitumisen jälkeen ennen sukunimi- ja avioliittolain voimaan astumista. Pirjo Mikkosen (2013) väitöskirja selvittää muun muassa vuosina 1850–1921 otettujen sukunimien valintaperusteita.

Sukunimen valinnasta on tehty ainakin kaksi pro gradu -tutkielmaa. Elina Stormbom (2012) on tutkinut nuorten naisten sukunimen valintaa, valintaperusteita ja muun muassa sukunimen vaikutusta identiteettiin. Hänen aineistonsa koostuu 12:sta, vuosina 1982–1989 syntyneen naisen haastattelusta ja 250:stä, 20–30-vuotiaan naisen internetissä annettusta kyselylomakevastauksesta. Mia Kotro (2012) on keskittynyt tarkastelemaan pelkäänsä miesten syitä vaihtaa sukunimensä avioitumisen yhteydessä. Hänen aineistonsa koostuu 14:n miehen haastattelusta.

Oma tutkimukseni pohjautuu pelkäänsä kyselylomakevastauksiin, ja vastaajien määrä on huomattavasti pienempi kuin Stormbomin (2012) tutkimuksessa. Stormbom (2012) ja Kotro (2012) käsittelevät tutkimuksissaan sukunimen valintaa miehen ja naisen välisessä avioliitossa, kun taas omassa tutkimuksessani saattaa olla mukana myös naispareja. Heidän tutkimuksensa ovat lisäksi kansanlingvistista tutkimusta, eli he tarkastelevat tavallisten kieltenkäyttäjien suhtautumista nimiin ja nimiin liittyviä asenteita (Ainiala ym 2008: 77). En ole selvittänyt tutkimukseeni osallistuvien naisten koulutustaustaa, mutta oletan, että valtaosa heistä lienee kielitieteellisesti kouluttamattomia.

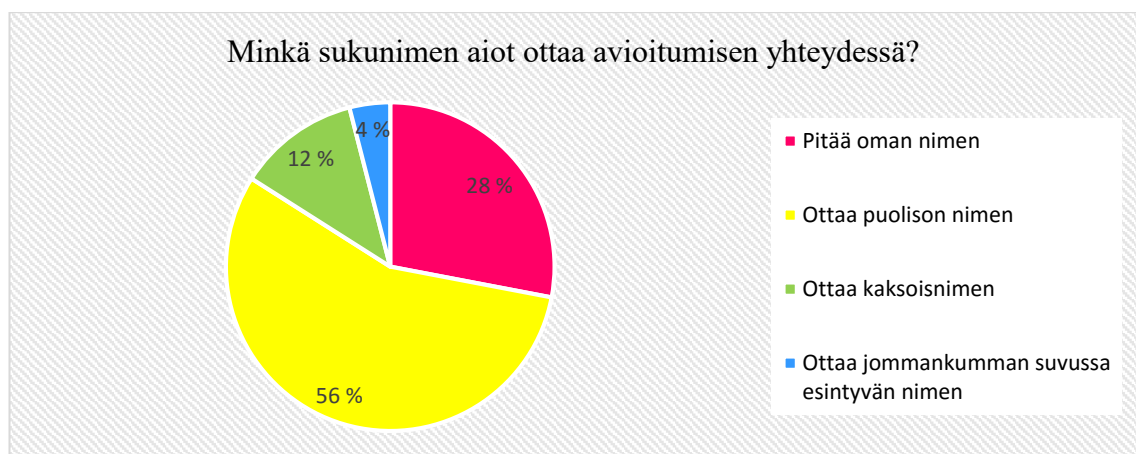
3. ANALYYSI

Esittelen ensin lähitulevaisuudessa avioituvien kyselyyn vastanneiden sukunimen valinnan muodostaman jakauman luvussa 3.1, jonka jälkeen tarkastelen molempien vastaajaryhmien kertomia valintaperusteita omissa luvuissaan 3.2. ja 3.3. Käsittelem puolisoiden ja sukulaisten mielipiteitä luvussa 3.4. Havainnollistan päätelmiäni aineistosta ottamillani esimerkeillä, jotka esitän alkuperäisessä muodossaan kieli- ja lyöntivirheineen.

Mielipiteitä ilmaisevissa vastauksissa teen myös sisältölähtöistä diskurssianalyysia tarkastelemalla niissä esiintyviä modaalisia partikkeli-, verbi- ja adverbialivalintoja. Modaalisuudessa on kyse kielenaineksista, joilla kielenkäyttäjä voi ilmentää muun muassa asiointilan varmuutta, todennäköisyyttä ja luvallisuutta (VISK 2008 § 1551). Modaalisuus voi olla dynaamista, deonttista tai episteemistä. Dynaaminen modaalisuus ilmaisee mahdollisuutta ja välttämättömyyttä, deonttinen modaalisuus lupaa ja pakkoa sekä episteeminen modaalisuus puhujan tietoa tai uskomusta asian paikkansapitävyydestä ja todennäköisyydestä. (Kangasniemi 1992: 2–3; VISK 2008 § 1556.)

3.1. Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten sukunimen valinta

Sain lähitulevaisuudessa avioituvien naisten kyselyyn 25 vastausta. Kuviossa 1 esittelen, miten he aikovat avioituessaan toimia sukunimen valinnassa.

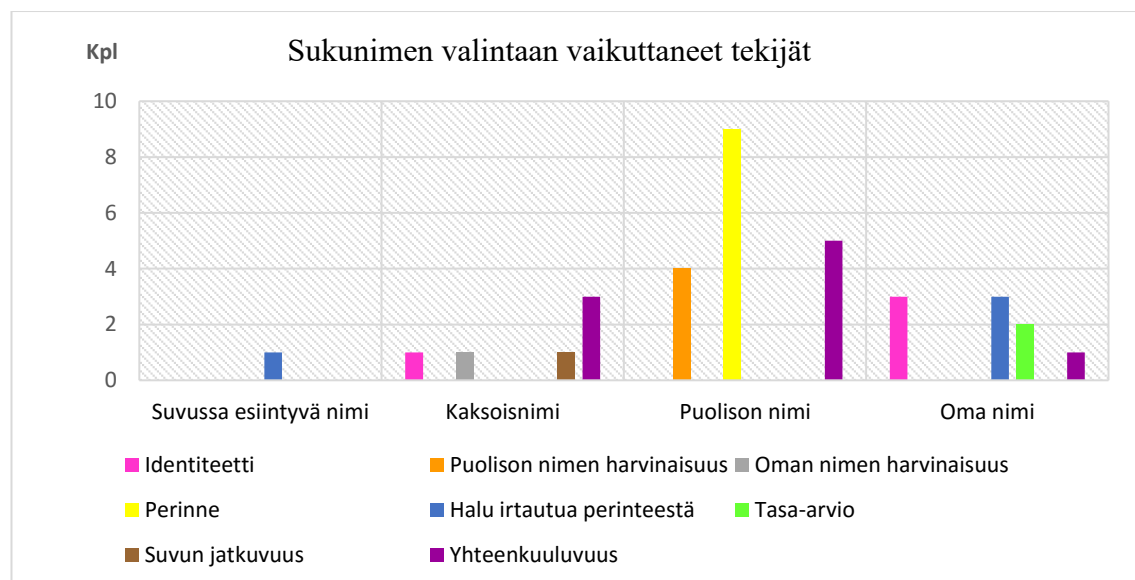

KUVIO 1. Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten sukunimen valinta.

Kuviosta 1 ilmenee, että lähitulevaisuudessa avioituvien naisten kyselyyn vastanneista valtaosa aikoo valita puolisonsa sukunimen avioitumisen yhteydessä. Seitsemän vastaajaa (28 %) aikoo pitää oman nimensä ja kolme vastaajaa (12 %) ottaa kaksoisnimen. Vain yksi vastaaja (4 %) aikoo ottaa jommankumman suvussa esiintyvän nimen. Kukaan kyselyyn vastanneista ei aikonut ottaa tai muodostaa uutta, yhteistä sukunimeä. Aineistoni muodostama jakauma tukee aiempia tutkimustuloksia (ks. esim. Stormbom 2012, Högborg 2010), joiden mukaan suurin osa naisista valitsee edelleen puolisonsa sukunimen avioitumisen yhteydessä. Stormbomin (2012) tutkimuksesta käy myös ilmi, että oman nimen pitäminen on toiseksi suosittu valinta. Seuraavissa luvuissa käsittelen naisten sukunimen valintaan vaikuttavia tekijöitä.

3.2. Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten sukunimen valintaan vaikuttavat tekijät

Olen lajitellut lähitulevaisuudessa avioituvien naisten kyselyyn tulleet vastaukset ryhmiin sen perusteella, mitä naiset aikovat tehdä sukunimelleen. Olen koontanut monivalintakysymyksen 5 ja avoimen kysymyksen 4 vastaukset kuvioon 2.

KUVIO 2. Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten sukunimen valintaan vaikuttaneet tekijät.

Kuviosta 2 ilmenee, että puolison sukunimen ottavien vastauksissa kolme suosituinta perustelua ovat perinne (yhdeksän vastaajaa), yhteenkuuluvuus eli perheen yhteinen nimi

(viisi vastaajaa) ja puolison harvinainen sukunimi (neljä vastaajaa). Esimerkissä 1 nainen mainitseekin ryhmän suosituimmat esiin tulleet tekijät eli puolison nimen harvinaisuuden ja miehen sukunimen ottamisen perinteen.

*(1) Nimi on kaunis ja **harvinainen**. Olen myös **perinteinen** sen suhteen, että nainen ottaa avioituessaan miehen sukunimen.*

Valintaperusteiden kohdalla tulokseni poikkeavat Stormbomin (2012) tuloksista, joiden mukaan naisten suosituin peruste puolison nimen valitsemiselle on halu saada perheelle yhteinen nimi. Omassa tutkimuksessani puolison sukunimen valitsevien naisten vastauksissa suosituimmaksi perusteluksi nousee perinne ottaa miehen nimi, ja halu saada perheelle yhteinen nimi on vasta toiseksi suosituimpana perusteena.

He, jotka pitävät oman sukunimensä, perustelevat valintaansa muun muassa halulla irtautua perinteestä (kolme vastaajaa), identiteetillä (kolme vastaajaa) ja tasa-arvolla (kaksi vastaajaa). Valintaansa tasa-arvolla ja perinteestä irtaantumisen halulla perustelevien naisten vastauksissa on huomattavissa kiihkeämpää suhtautumista sukunimiasiaan kuin puolisonsa nimen valitsevien vastauksissa. Esimerkissä 2 oman nimensä pitävää naista ”ärsyttää suunnattomasti” oletus siitä, että nainen ottaa avioituessaan miehen nimen.

*(2) Yleisellä tasolla **ärsyttää suunnattomasti** se, että lähes aina naisen edelleenkin oletetaan vaihtavan nimensä (tässäkin tutkimuksessa kysytään vain naisilta), vaikka kyseinen tähän **pakottava laki** on jo kolmisenkymmentä vuotta sitten kumottu. On väärin, että lakiin joskus kirjattu **syrijä pykälä** koetaan ”perinteenä” vieläkin. -- Olen siis iloinen, että voin omalla valinnallani olla myös yleisellä tasolla **edistämässä tasa-arvoa**, ja toivottavasti pinttyneiden ajatusmallien muutosta avarakatseisemmiksi.*

Esimerkissä 2 nainen käyttää sanavalintoja ”pakottava laki” ja ”syrijä pykälä” puhuesaan vuoden 1929 avioliittolaista. Vastauksesta käy ilmi, että nainen suhtautuu perinteiseen sukunimen valintaan hyvin kielteisesti. Hän kokee sukunimen valinnan tasa-arvokysymykseksi ja toivoo omalla esimerkillään pystyvänsä vaikuttamaan perinteisen valinnan väistymiseen. Suvussa esiintyvän nimen valitseva vastaaja haluaa myös irtaantua perinteestä ja kertoo valintansa syyksi haluttomuuden pitää oma sukunimensä tai ottaa puolisonsa nimen.

Yksi oman sukunimensä säilyttävä vastaaja mainitsee identiteetin lisäksi halun saada perheelle yhteinen nimi, sillä perheen yhteisillä lapsillakin on hänen sukunimensä. Toinen vastaaja puolestaan toteaa, että hänelle ja hänen puolisolleen ei ole tulossa lapsia, joten he eivät tarvitse yhteistä sukunimeä. Vastauksesta voi päätellä, että hän mieltää yhteisen nimen lapsiperheen ”tunnusmerkiksi”, mutta yhteisten lasten puuttuessa he eivät avioparina sellaista tarvitse. Esimerkissä 3 eräs oman sukunimensä pitävä vastaaja kuvailee sukunimen valintaan liittyviä ajatuksiaan.

*(3) Minä olen syntymässäni saanut nimen, joka on **osa minua**, aivan kuten mieheni nimi on osa häntä. Miksi minun pitäisi **luopua** omasta nimestäni? Miksi mieheni ei luovu omasta nimestään? Tai miksi ylipäänsä kenenkään pitäisi luopua omasta nimestään?*

Vastauksesta käy ilmi, että nainen liittää nimen vahvasti ihmisen minuuteen ja hän ihmettelee, miksi jommankumman puolison pitäisi luopua omasta sukunimestään. Vastaaja onkin monivalintakysymyksessä valinnut identiteetti-vaihtoehdon kuvatessaan oman sukunimensä herättämiä ajatuksia.

Kaksoisnimen valitsevista kolme vastaajaa mainitsee halun saada perheelle yhteinen nimi. Esimerkissä 4 kaksoisnimen valitseva nainen kertoo nimivalintaansa vaikuttaneita syitä.

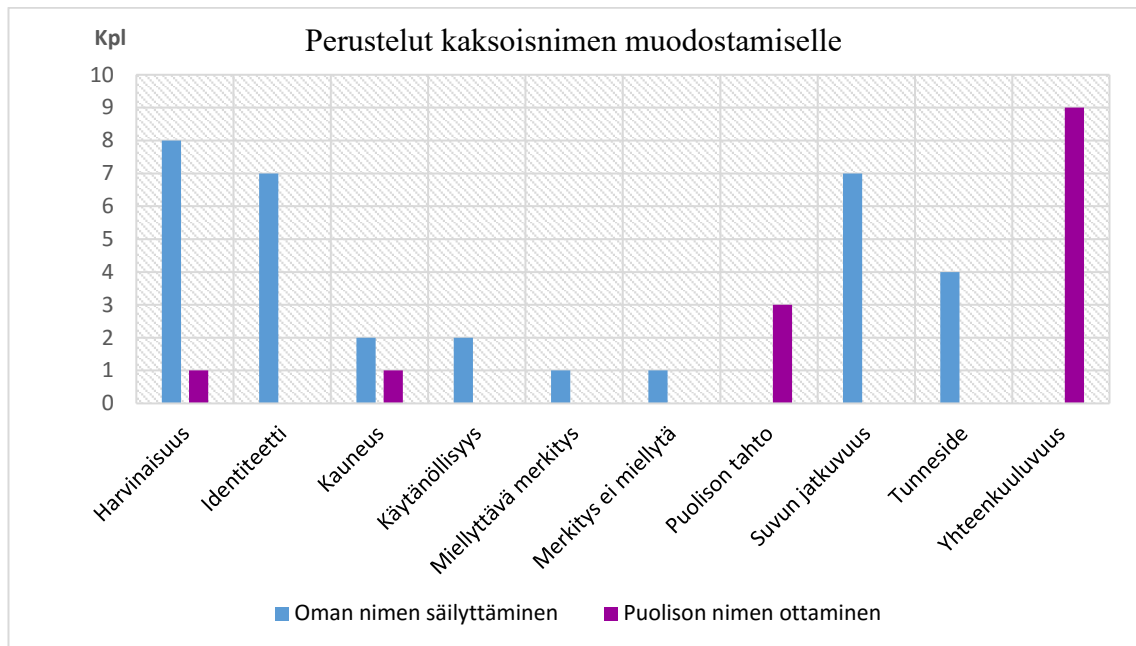
*(4) Haluaisin koko perheelle **yhteisen** nimen. Mutta en kyllä myöskään haluaisi **luopua** omasta sukunimestäni.*

Yhteisöllisyyden lisäksi oma sukunimi koetaan harvinaiseksi, osaksi identiteettiä ja omaan sukuun liittäväksi asiaksi. Kukaan vastaajista ei kutsu valintaansa suoraan kompromissiksi. Jokainen heistä kuitenkin valitsee kaksoisnimen siksi, että he eivät halua luopua omasta sukunimestään identiteetin tai nimen harvinaisuuden takia, mutta he haluavat yhteisen nimen puolisonsa kanssa.

3.3. Avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten perustelut valinnalle

Avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten kyselyssä kysyin vastaajilta avoimessa kysymyksessä syitä kaksoisnimen valinnalle. Pyysin lisäksi monivalintakysymyksissä

heitä valitsemaan erikseen perusteita oman sukunimen säilyttämiselle ja miehen nimen ottamiselle. Olen koonnut valinnat kuvioon 3.

KUVIO 3. Avioituneiden kaksoisnimen valinneiden naisten perustelut oman sukunimen säilyttämiselle ja puolison sukunimen ottamiselle.

Kuviosta 3 käy ilmi, että suosituin perustelu oman sukunimen säilyttämiselle on oman nimen harvinaisuus (kahdeksan vastaajaa) ja miehen nimen ottamiselle yhteenkuuluvuus eli halu saada perheelle yhteinen sukunimi (yhdeksän vastaajaa). Esimerkissä 5 nainen perustelee valintaansa perheenjäsenten yhteenkuuluvuudella.

(5) Koska olin ottanut erossa tyttösukunimen takaisin ja muuttanut siitä liitosta olevat lapset sille sukunimelle. Halusin sitten uuden puolison lapset luonnollisesti isän nimelle ja myös minun. Siksi päädyin kaksiosaiseen.

Avoimen kysymyksen vastauksista ilmenee, että aiemmasta avioliitosta tai suhteesta syntyneet lapset ovat vaikuttaneet muutaman vastaajan valintaan muodostaa kaksoisnimi. Kaksoisnimi on esimerkiksi koettu aiempiin lapsiin yhdistäväksi tekijäksi ja tavaksi kokea yhteenkuuluvuutta myös uuden puolison ja mahdollisten lasten kanssa.

Puolet vastaajista kokee nimensä osaksi identiteettiään ja myös keinoksi jatkaa omaa sukuaan. Aineiston perusteella voidaan siis todeta, että yleisin syy kaksoisnimen muodostamiselle on halu säilyttää oma harvinainen sukunimi mutta olla kuitenkin samanniminen

perheen tai puolison kanssa. Nämä syyt ovat yhteneväisiä edellä esittelemiini tuloksiin siitä, mistä syistä lähitulevaisuudessa aviotuvat naiset aikovat muodostaa kaksoisnimen. Esimerkissä 6 aineistoni ainoa *kompromissi*-sanaa käyttänyt nainen perustelee valintaansa.

(6) *Halusin pitää oman nimeni. **Kompromissi** kun miehen sukunimi tuli jatkeeksi.*

Kompromissiksi voisi arvella myös niiden kolmen vastaajan kaksoisnimipäätöstä, jotka ovat valinneet monivalintakysymyksessä kohdan ”puolisoni halusi minun ottavan hänen nimensä”. Puolison toivetta on ilmeisesti haluttu kunnioittaa, mutta syyt oman nimen säilyttämiseen ovat kuitenkin olleet niin vahvat, etteivät naiset ole ottaneet pelkästään puolisonsa sukunimeä.

Kaksi vastaajaa on halunnut säilyttää oman sukunimensä siksi, että heidän mielestään sen on kaunis. Yksi vastaaja taas on ollut sitä mieltä, että puolison sukunimi on kaunis, ja se on vaikuttanut kaksoisnimen muodostamispäätökseen. Käytännöllisyys on vaikuttanut kahden vastaajan valintaan. Esimerkissä 7 toinen heistä perustelee valintaansa.

(7) *Käytännön syistä, ettei olisi saman nimisiä kovin paljoa. Asuinalueella oli jo kolme **saman nimistä** jos olisin ottanut ainoastaan miehen nimen.*

Vastaaja kertoo, että heidän asuinalueellaan olisi ollut liian paljon samannimisiä ihmisiä, jos hän olisi ottanut pelkästään puolisonsa sukunimen. Kaksoisnimen ottaminen on siis ollut ratkaisu samannimisyyden välttämiseen. Storbomin (2012) tutkimuksessa kukaan vastaajista ei ole perustellut sukunimen valintaansa sillä, että olisi valinnan myötä samanniminen jonkun toisen kanssa.

Tutkimustulosteni perusteella nimen merkityksellä ei ole ollut kovinkaan paljon merkitystä sukunimen valintaan. Vain yksi vastaaja on valinnut vaihtoehdon ”nimeni merkitys miellyttää minua” perusteeksi oman sukunimen säilyttämiseksi. Vastaavasti vain yksi vastaaja on valinnut oman nimensä säilyttämisen perusteeksi sen, ettei puolison sukunimi miellytä häntä.

Olen myös selvittänyt, oliko oman ja puolison sukunimen yhteensopivuudella ollut merkitystä kaksoisnimeä muodostettaessa. Yhdeksän naista (64,3 %) kertoi, että nimien yhteensopivuus ei ollut vaikuttanut päätökseen. Viiden naisen (35,7 %) kaksoisnimen muodostukseen sillä puolestaan oli ollut merkitystä. Oletan siis, että kyseiset viisi vastaajaa pitävät kaksoisnimeään esteettisesti miellyttävinä, ja jos puolison sukunimi ei olisi heidän mielestään sopinut heidän omaan nimeensä, he eivät olisi valinneet kaksoisnimeä. Tulkitsen myös, että enemmistölle vastaajista muut syyt, kuten oman nimen harvinaisuus ja yhteenkuuluvuus, ovat olleet tärkeämpiä perusteita kuin kaksoisnimen esteettisyys.

3.4. Puolisoiden ja sukulaisten mielipiteet sukunimen valinnasta

Olen selvittänyt sekä avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten että lähitulevaisuudessa avioituvien naisten kyselyssä heidän puolisoitensa suhtautumista sukunimen valintaan ja kysynyt lisäksi avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten sukulaisten mielipidettä. Käsittelen ensin lähitulevaisuudessa avioituvien naisten tulevien puolisoitten mielipiteet luvussa 3.4.1. Avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten puolisoitten ja sukulaisten mielipiteet käsittelen luvussa 3.4.2. Tarkastelen vastauksissa ilmeneviä asenteita sisältölähtöistä diskurssianalyysia apuna käyttäen.

3.4.1. Lähitulevaisuudessa avioituvat naiset

Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten kyselystä saamani aineiston perusteella tulevien puolisoitten suhtautuminen naisten tekemään sukunimivalintaan on melko neutraalia. Vastauksissa esiintyy suurimmaksi osaksi hyväksyviä mielipiteitä, eikä kenenkään vastaajan puoliso ole vastustanut naisten valintaa. Kahdeksan vastaajan puolisolle valinta on yhdentekevää, ja viisi vastaajaa mainitsee myös, että sukunimiasia on heidän itsensä päättävissä. Esimerkeistä 8–10 näkyy kolmen puolison suhtautuminen tulevan vaimonsa tekemään sukunimivalintaan. Esimerkeissä 11 ja 12 olen kiinnittänyt huomiota myös naisten käyttämiin modaaliverbeihin.

(8) *Hänelle oli **ihan** sama minkä päätöksen tein sukunimen suhteen.* (Vastaaja pitää oman nimensä.)

- (9) *Hänelle valinnalla ei ole merkitystä.* (Vastaaaja ottaa puolison nimen.)
 (10) *Hän on sitä mieltä, että päätös on täysin minun tehtäväni, ja hän myös tukee minua valinnassani.* (Vastaaaja ottaa kaksoisnimen.)
 (11) *Hän on samaa mieltä kanssani, vaikka saankin itse asian päättää.* (Vastaaaja ottaa puolisonsa nimen.)
 (12) *Hän ei aio vaihtaa nimeään ja hänen puolestaan saan päättää nimeni täysin itsenäisesti.* (Vastaaaja ottaa kaksoisnimen.)

Esimerkeissä 8–10 ovat oman sukunimensä pitävän, puolison nimen ottavan ja kaksoisnimen valitsevan vastaajan tulevien puolisoitten mielipiteet. Naisten sukunimivalinnat ovat keskenään erilaisia, mutta jokaisen puoliso suhtautuu valintaan samalla tavalla. Esimerkkien 11 ja 12 naiset käyttävät vastauksissaan deonttista, lupaa ilmaisevaa *saada*-verbiä kertoessaan puolisonsa suhtautumisesta sukunimen valintaan. *Saada*-verbi on yksi Kangasniemen (1992: 291) nimeämistä 14:stä modaaliverbistä. Vastauksista voidaan siis tulkita, että vaikka naiset ovat päättäneet sukunimestään itse, he kokevat silti valinnan luvanvaraiseksi asiaksi. Yksi avioitunut kaksoisnimen ottanut nainen käyttää myös vastauksessaan *saada*-verbiä (ks. esimerkki 17). Suvussa esiintyvän nimen valitseva vastaaja kertoo, että valinnasta on keskusteltu, ja hän arvelee puolison hyväksyvän valinnan.

Esimerkeissä 13 ja 14 kaksi puolison sukunimen valitsevaa vastaajaa kertoo, että myös puoliso haluaa heidän ottavan sukunimensä perinteen vuoksi. Yhteensä viisi vastaajaa mainitsee perinteen puolison mielipidettä kertoessaan.

- (13) *Hän tukee valintaani. Hänellekin on tärkeää, että otan hänen sukunimensä avioliiton yhteydessä.*
 (14) *Hän on kanssani samaa mieltä siitä että naisen kuuluu ottaa miehen nimi.*

Esimerkistä 14 käy ilmi, että sekä vastaaja että hänen puolisonsa ajattelevat, että naisella on velvollisuus ottaa miehen sukunimi avioitumisen yhteydessä. Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten kyselyssä yksi oman nimensä pitävistä vastaajista kuvailee tulevaa avioitumistaan perinteiseksi ja kertoo tämän aina ajatelleen, että perheellä on yhteinen sukunimi. Mies ei kuitenkaan ollut valmis luopumaan omasta nimestään, vaan oli ajatellut, että nainen ottaa hänen sukunimensä. Nainen halusikin pitää oman nimensä, jolloin mies oli ”toki myöntänyt”, että sukunimen valinta avioituttaessa on jokaisen itsensä päätettävissä. Vastauksesta voi päätellä, että miehen sukunimen ottamiseen velvoittanut avioliittolaki ja sitä seurannut miehen nimen ottamisen perinne vaikuttavat edelleen myös mies-

ten mielipiteisiin sukunimen valintaa kohtaan. Toinen vastaaja kirjoittaa, että he ovat puolison kanssa keskustelleet sukunimen valinnasta, ja puoliso ”ymmärtää kyllä” vastaajan halun pitää oman sukunimensä. Naisten käyttämät modaaliset *toki* ja *kyllä*-partikkelit osoittavat vahvinta mahdollista asiointilan varmuutta (VISK 2008 § 1608).

Eräs lähitulevaisuudessa avioituva nainen kertoo tulevan puolisonsa olevan ”tietysti mielissään”, kun nainen ottaa hänen sukunimensä. Modaalisuutta ilmaiseva kommenttiadverbiaali *tietysti* kertoo, että naisen mukaan jokainen mies olisi automaattisesti mielissään siitä, että nainen ottaa avioituessaan miehen sukunimen.

Kaksi oman nimensä pitävää naista ja yksi puolisonsa nimen ottava nainen mainitsevat, että tulevat puoliset eivät halua ottaa heidän sukunimiään. Esimerkissä 15 nainen kertoo syyksi puolison etunimen yhteensopimattomuuden hänen sukunimensä kanssa.

(15) Hän ei olisi halunnut ottaa minun nimeäni, koska se ei sovi lainkaan hänen etunimeensä. Hän olisi kuitenkin hyväksynyt, jos haluaisin pitää oman nimeni.

Muita mainittuja syitä haluttomuuteen ottaa naisen nimi ovat puolison halu olla samanniminen omien lastensa kanssa ja naisen hankalaksi koettu sukunimi. Kaikkien kolmen naisen puoliset ovat myös sitä mieltä, että nainen tekee sukunimivalinnan oman mielensä mukaan.

3.4.2. Avioituneet kaksoisnimen ottaneet naiset

Avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten puolisojen mielipiteet eivät olleet yhtä yksimielisiä ja hyväksyviä kuin lähitulevaisuudessa avioituvien naisten puolisoitten. Myös tässä vastaajaryhmässä yhden vastaajan puoliso on olettanut, että nainen valitsee hänen sukunimensä avioitumisen yhteydessä. Esimerkistä 16 käy ilmi, että perinteistä sukunimen valintaa pidetään normaalina tekona ja siitä poikkeaminen aiheuttaa hämmästyä.

(16) Aluksi ei ymmärtänyt ja olisi halunnut että otan pelkästään hänen sukunimen koska "niin normaalitikki tehdään".

Aineistossani on toinenkin vastaaja, jonka kaksoisnimipäätös on aiheuttanut keskustelua puolison kanssa. Puoliso on joutunut ”sulattelemaan” asiaa, mutta ymmärtänyt sitten naisen päätöksen. *Kompromissi*-sanalla kaksoisnimen valintaansa perustellut nainen puolestaan kuvailee puolison suhtautumista valintaansa kertomalla tämän ”tyytyneen kompromissiin”. Naisen kaksoisnimi ei siis ole ollut puolisolle yhdentekevä tai täysin mieluinen valinta. Eräs nainen kertoo tehneensä valinnan yhdessä puolisonsa kanssa, eikä puolisollla ole ollut mitään kaksoisnimeä vastaan. Esimerkissä 17 nainen on tehnyt valinnan itsenäisesti.

(17) *Ei sanonut juuta eikä jaata, **sain** päättää **ihan** itse.*

Vastaaja käyttää deonttista modaalisuutta ilmaisevaa *saada*-verbiä, jota käsittelin lähitulevaisuudessa avioituvien naisten puolisoitten mielipiteitä tarkastelevassa luvussa esimerkkien 11 ja 12 analyysissä. Yhteensä kolmen vastaajan puoliso ei ole esittänyt valintaan mielipidettä puolesta eikä vastaan. Esimerkissä 18 puolison mielipide on ollut myönteinen.

(18) *Hänelle sopi **erittäin** hyvin.*

Kuudessa vastauksessa puolison kerrotaan suhtautuneen päätökseen hyväksyvästi, ja yhden vastaajan puoliso on suositellut kaksoisnimen ottamista. Seitsemän vastaajan puoliso eli puolet puolisoista on siis suhtautunut naisen kaksoisnimipäätökseen positiivisesti, neljällä puolisollla ei ole ollut mielipidettä asiasta ja kolmen vastaajan puoliso on suhtautunut asiaan aluksi kielteisesti.

Myös naisten sukulaisten mielipiteet jakautuvat ihmetteleviin, neutraaleihin ja myönteisiin. Esimerkistä 19 käy ilmi, että sukulaiset ovat halunneet naiselta perusteluita epätavalliselle sukunimivalinnalle, ja esimerkki 20 havainnollistaa sukulaisten neutraalia suhtautumista.

(19) *Osa ihmeissään ja kyselyä, miksi miehen nimi ei kelpaa.*

(20) *En ole saanut mitään kommentteja siitä.*

Esimerkistä 19 käy ilmi, että puolison, tässä tapauksessa miehen, sukunimen ajatellaan olevan kelvoton, koska nainen ei halua vaihtaa omaa nimeään siihen. Taustalla on siis

oletus siitä, että nainen ottaa miehen sukunimen avioliiton yhteydessä, ja epätavallinen valinta aiheuttaa hämmästyä. Aineistossani on kahden muunkin vastaajan sukulaisen mielipide, joissa sukunimen valinta on ihmetyttänyt ja vaatinut selittämistä. Aineistossani on yhteensä kuusi vastausta, jotka ilmentävät esimerkin 20 kaltaista neutraalia suhtautumista. Niissä vastauksissa naiset kertovat, että sukulaiset eivät ole kommentoineet kaksoisnimen valintaa millään tavalla. Esimerkissä 21 sen sijaan kaksoisnimen valinta on aiheuttanut positiivista kommentointia.

(21) *Perheeni on todella ylpeä valinnastani ja etenkin isäni puolen suku josta sukunimi siis tulee.*

Kuuden naisen sukulaiset ovat suhtautuneet sukunimeen myönteisesti. Eräs nainen kertoo äitinsä olevan ”mielissään” suvun jatkumisesta, ja esimerkissä 21 vastaajan isän puoleinen suku on suhtautunut myönteisesti suvun jatkumiseen. Kolme naista kirjoittaa, että sukulaiset ovat hyväksyneet tai ymmärtäneet kaksoisnimen valinnan, ja yhden vastaajan sukulaisia naisen usean etunimen ja kaksoisnimen pitkä yhdistelmä on huvittanut.

Useissa vastauksissa esiintyy intensiteettisanoja, joilla naiset määrittelevät puolisoitensa ja sukulaistensa mielipiteiden vahvuusastetta. Näitä ovat muun muassa *ihan* esimerkeissä 8 ja 17, *erittäin* esimerkissä 18 ja *todella* esimerkissä 21. (VISK 2008 § 664.) Esimerkeissä 10 ja 12 naiset puolestaan käyttävät täyteyden asteen adverbia *täysin* kuvatessaan itsenäistä päätöksentekoaan (VISK 2008 § 660).

Tulokset siis osoittavat, että avioparin sukunimen valinta herättää tunteita myös sukulaisissa. Vastaajieni puolisoitten ja sukulaisten suhtautuminen on ollut pääosin positiivista. Aineistossani esiintyvät ihmettelevät tai kielteiset kommentit johtuvat yksinomaan siitä, että naisten on oletettu tekevän perinteinen valinta ja ottavan puolison nimi. Epätavallinen valinta on yllättänyt eräiden vastaajien puolisoita ja sukulaisia, ja asia on vaatinut tutkimista.

4. PÄÄTÄNTÖ

Tässä kandidaatintutkielmassa olen selvittänyt perusteita suomalaisten naisten sukunimen valinnalle. Tavoitteenani on ollut selvittää, miksi jo avioituneet kaksoisnimen ottaneet naiset ovat valinneet kaksoisnimen, mitkä tekijät vaikuttavat lähitulevaisuudessa avioituvien naisten sukunimen valintaan, mitä mieltä naisten puoliset ja sukulaiset ovat nimiasiasta ja miten identiteetti vaikuttaa sukunimen valintaan. Olen käyttänyt aineistoni analysoinnissa laadullista sisällönanalyysia, sisällön erittelyä ja sisältölähtöistä diskursianalyysia. Aineistoni koostuu 14:n avioituneen kaksoisnimen ottaneen naisen ja 25:n lähitulevaisuudessa avioituvan naisen kyselylomakkeisiin internetissä antamista vastauksista.

Tutkimukseni mukaan naiset muodostavat avioituessaan kaksoisnimen siksi, että oma sukunimi halutaan säilyttää identiteetin, suvun jatkamisen tai nimen harvinaisuuden takia, mutta lisäksi puolison nimen ottamisella perheelle saadaan yhteinen nimi. Perustelut ovat samat sekä avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden että lähitulevaisuudessa avioituvien kaksoisnimen ottavien naisten vastauksissa. Identiteetti on siis yksi vaikuttava tekijä oman sukunimen säilyttämisessä. Tutkimuksestani ilmenee, että suurin osa lähitulevaisuudessa avioituvista naisista ottaa edelleen puolisonsa sukunimen. Havaintoni tukee Stormbomin (2012) saamaa tulosta.

Suvun nimen valitsevaa vastaajaa lukuun ottamatta oman nimensä pitävien, puolisonsa nimen ottavien ja kaksoisnimen muodostavien ryhmissä esiintyy peruste yhteenkuuluvuus. Naiset pyrkivät siis sukunimivalinnallaan ennen kaikkea saamaan perheelle yhteisen sukunimen. Omassa tutkimuksessani perinne on selvästi suosituin syy puolison nimen ottamiselle, kun taas Stormbomin (2012) tutkimuksessa suosituin perustelu miehen sukunimen ottamiselle on yhteenkuuluvuus. Kaksoisnimen muodostavien vastaajien yleisin perustelu on sekä omassani että Stormbomin (2012) tutkimuksessa yhteenkuuluvuus.

Aineistoni osoittaa, että sukunimi herättää toisissa vastaajissa paljon erilaisia tunteita, kun taas toisille nimi ei tunnu olevan yhtä tärkeä asia. Suurin osa puolisoitten ja sukulaisten mielipiteistä on sukunimen valinnasta riippumatta joko hyväksyviä, tai sitten valinta ei herätä heissä tunteita puolesta eikä vastaan. Muutaman vastaajan puoliso on aluksi vas-

tustanut naisen valintaa, mutta jokainen valinta on kuitenkin loppujen lopuksi saanut puolisonkin hyväksynnän. Vastausten perusteella yleisin syy oman nimen pitämisen tai kaksoisnimen muodostamisen ihmettelyyn on puolison ja sukulaisten oletus perinteisen sukunimivalinnan tekemisestä.

Aineistossani on vain yksi jommankumman suvussa esiintyneen nimen ottava vastaaja, eikä kukaan kyselyyni vastanneista naisista aikonut muodostaa omasta ja puolisonsa sukunimistä uutta, yhteistä nimeä. En siis ole pystynyt tekemään johtopäätöksiä yhden vastauksen perusteella tai voinut tarkastella kyseisiin ryhmiin kuuluvien naisten sukunimen valintaperusteita tässä tutkielmassa. Suomessa ei ole vielä tehty pelkästään puolisoiden sukunimistä muodostettuihin uusiin nimiin keskittyvää tutkimusta, joten olisi ollut mielenkiintoista saada selville kyseisten nimien valintaan liittyviä ajatuksia. Kotron (2012) pro gradu -tutkielmassa tutkimustulokset uudelleen muodostetuista sukunimistä rajautuvat vain kahden vastaajan perusteisiin valinnalle.

En ole rajannut tutkimustani koskemaan pelkästään sukunimen valintaa naisen ja miehen välisessä avioliitossa. En tosin ole kysynyt naisten puolisoiden sukupuolta, joten en tiedä, vaikuttaako puolison sukupuoli sukunimen valintaan tai onko aineistossani samaa sukupuolta olevia pareja. Siksi olisikin mielenkiintoista tutkia jatkossa samaa sukupuolta olevien avioparien tai avioitumassa olevien parien sukunimen valintaa. Myöskään miesten ja naisten sukunimen valintaperusteiden eroja ja yhtäläisyyksiä ei ole tietääkseni tutkittu. Suomalaisten sukunimen valintaperusteiden tutkimusta voisikin lähteä laajentamaan tulevaisuudessa näistä näkökulmista.

LÄHTEET

- AINIALA, TERHI – SAARELMA, MINNA – SJÖBLOM, PAULA 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- CARBAUGH, DONAL 1998: *Situating selves: The communication of social identities in American scenes*. New York: State University of New York Press.
- FADJUKOFF, PÄIVI 2007: *Identity formation in adulthood*. University of Jyväskylä: distributor: University Library of Jyväskylä.
- HOFFNUNG, MICHELE 2006: What's in a name? Marital name choice revisited. – *Sex roles* 55 s. 817–825.
- HÖGBERG, EMELIE 2010: *Efter namnet kommer efternamnet – men vems? En studie över val av efternamn vid äktenskap*. C-uppsats. Uppsala universitet, institutionen för nordiska språk.
- JOHNSON, DAVID R. – SCHEUBLE, LAURIE K. 1995: Women's marital naming in two generations: a national study. – *Journal of Marriage and Family* 3 s. 724–732.
- KANGASNIEMI, HEIKKI 1992: *Modal expressions in Finnish*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KOTRO, MIA 2012: *"Epäperinteisen päätöksen takana oli perinteinen ajatus": Mistä syistä miehet ovat vaihtaneet sukunimensä avioitumisen yhteydessä?* Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisen ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- LIEBSCHER, GRIT – DAILEY-O'CAIN, JENNIFER 2009: Language attitudes in interaction – *Journal of Sociolinguistics* 13/2 s. 195–222.
- MIKKONEN, PIRJO 2013: *"Otti oikean sukunimen": Vuosina 1850–1921 otettujen sukunimien taustat*. Väitöskirja. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisen ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- NAKARI, MINNA 2011: *Variation i kvinnors namnfraser i officiella dokument i Helsingfors 1780–1930: socioonomastiska synvinklar på makt och identitet*. Helsingfors universitet.
- PAIKKALA, SIRKKA 2004: *Se tavallinen Virtanen: suomalaisen sukunimikäytännön modernisoituminen 1850-luvulta vuoteen 1921*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PRESTON, DENNIS 1994: Content-oriented discourse analysis an folk linguistics – *Language Sciences* 16/2 s. 285–330.

- STORMBOM, ELINA 2012: "*Sukunimeni on kuin moottoripyöräjengiläiselle liivi – en luopuisi siitä mistään hinnasta*": Nuorten naisten sukunimen valinta avioliiton yhteydessä. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugri-laisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- SUTER, ELIZABETH A. 2004: Tradition never goes out of style: The role of tradition in women's naming practices. – *The Communication Review* 1 s. 57-87.
- TUOMI, JOUNI – SARAJÄRVI, ANNELI 2009: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 5., uud. laitos. Helsinki: Tammi.
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <http://scripta.kotus.fi/visk> (1.12.2016)

LIITE 1. Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten kyselylomake.

Suomessa syntyneet naiset, joille avioituminen on ajankohtaista lähitulevaisuudessa.
Yksittäisten vastaajien tunnistaminen valmiista tutkielmasta ei ole mahdollista.

1. Syntymävuosi *
2. Onko sinulla ja/tai tulevalla puolisoillasi lapsi(a)? *
 - Kyllä, minulla on lapsi(a)
 - Kyllä, puolisoillani on lapsi(a)
 - Kyllä, molemmilla on omia lapsia
 - Kyllä, meillä on yhteinen/yhteisiä lapsi(a)
 - Meillä ei ole omia tai yhteisiä lapsia
3. Minkä sukunimen aiot ottaa avioliiton yhteydessä? *
 - Pidän oman nimeni
 - Otan puolisoni nimen
 - Otan kaksoisnimen
 - Otamme uuden, yhteisen sukunimen
 - Otamme jommankumman suvussa esiintyneen nimen
4. Mitkä asiat vaikuttavat valintaasi? *
5. Mitä ajattelet omasta sukunimestäsi? Voit valita useamman vaihtoehdon. *
 - Se on osa identiteettiäni
 - Siihen liittyy tunnesiteitä
 - Se on harvinainen
 - Se on kaunis
 - Sen merkitys miellyttää minua
 - Se ei miellytä minua
 - Muuta, mitä?
6. Onko tulevan puolisoosi sukunimellä vaikutusta valintaasi? *
 - Kyllä, tulevan puolisoni sukunimi miellyttää minua
 - Kyllä, tulevan puolisoni sukunimi ei miellytä minua
 - Ei, tulevan puolisoni sukunimellä ei ole vaikutusta valintaani
7. Mikä on oma sukunimesi?
8. Mikä on tulevan puolisoosi sukunimi?
9. Mitä mieltä tuleva puolisoosi on valinnastasi? *

LIITE 2. Avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten kyselylomake.

Suomessa syntyneet naiset, jotka ovat avioituessaan ottaneet kaksoisnimen.
Yksittäisten vastaajien tunnistaminen valmiista tutkielmasta ei ole mahdollista.

1. Syntymävuosi *
2. Avioitumisvuosi *
3. Onko sinulla ja/tai puolisolasi lapsia? *
 - Kyllä, minulla on lapsi(a)
 - Kyllä, puolisolani on lapsi(a)
 - Kyllä, molemmilla on omia lapsia
 - Kyllä, meillä on yhteinen/yhteisiä lapsi(a)
 - Meillä ei ole omia tai yhteisiä lapsia
4. Miksi valitsit kaksoisnimen? *
5. Mitä mieltä puolisosi oli kaksoisnimen valinnasta? *
6. Mitä mieltä sukulaisesi olivat kaksoisnimen valinnasta? *
7. Mikä oli sukunimesi ennen avioitumista?
8. Mikä on nykyinen sukunimesi?
9. Mikä on puolisosi sukunimi?
10. Oliko oman ja puolisosi sukunimien yhteensopivuudella merkitystä kaksoisnimeä muodostettaessa? *
 - Kyllä
 - Ei
11. Miksi halusit pitää oman sukunimesi? Voit valita useamman vaihtoehdon. *
 - Nimeni on osa identiteettiäni
 - Nimeen liittyy tunnesiteitä
 - Nimeni on harvinainen
 - Nimeni on kaunis
 - Nimen merkitys miellyttää minua
 - Halusin jatkaa sukuani/pitää oman sukunimeni elossa
 - Puolisoni nimi ei miellyttänyt minua
 - Muuta, mitä?
12. Miksi halusit ottaa puolisosi sukunimen? Voit valita useamman vaihtoehdon. *
 - Nimi on harvinainen
 - Nimi on kaunis
 - Nimen merkitys miellyttää minua
 - Perheelle haluttiin yhteinen nimi
 - Puolisoni halusi minun ottavan hänen nimensä
 - Muuta, mitä?

LIITE 3. Vastaajien ja heidän puolisoidensa sukunimet.

Lähitulevaisuudessa avioituvien naisten ja heidän tulevien puolisoidensa sukunimet

Vastaaja	Puoliso	Vastaaja	Puoliso
Hautamäki	Helemets	Manner	Väisänen
Heimonen	Vesanto	Mikkola	Lipponen
Huovinen	Rautio	Myyry	Lehtola
Jokinen	Schönberg	Nyyssönen	Suhonen
Karvo	Harvistola	Pitkänen	Salminen
Keskitalo	Helve	Putkisaari	Meredith
Koistinen	Vainio	Roisko	Kärki
Lamberg	Asikainen	Ronkainen	Hyttinen
Lopakka	Hakala	Saarinen	Chandanam
Länkelä	Tukiainen	Tolonen	Luomaranta

Viisi kyselyyn vastannutta naista ei halunnut kertoa omaa eikä tulevan puolisonsa sukunimeä.

Avioituneiden kaksoisnimen ottaneiden naisten sukunimet

Annala-Appel	Koskinen-Lahti
Girén-Saukko	Luukkala-Koskinen
Guttorm-Hämäläinen	Mehtomaa-Kurikka
Hakanen-Ruotsalainen	Salmivuori-Väänänen
Kaappola-Pakka	Sunikka-Laaksonen
Kamutta-Apuli	Vuokila-Pönkkö
Kontio-Leinonen	Ypyä-Koskela